

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER

FULLETEN

EFSANE

SBD NOTLARI

SB.7.3.1

OSMANLI'YI CİHAN DEVLETİ YAPAN POLİTİKALAR

Konu Özetleri

SBD Bilgi

Kavram Kartları

Kazanım Odaklı

HAZIRLAYAN

Muammer ASLAN

7.3.1/ OSMANLI'YI CİHAN DEVLETİ YAPAN POLİTİKALAR

Öğrenme çıktısı: Osmanlı Devleti'nin cihan devleti hâline gelmesini sağlayan politikaları **çözümleyebileceksiniz**.
Anahtar kavramlar: **cihan devleti, merkezî otorite, fetih, gaza ve cihat, iskân, istimalet, İstanbul'un Fethi, Mısır Seferi, halifelik, Preveze, kaptanıderya**.

Harita 3.2 · Malazgirt sonrası Anadolu'da kurulan Türk beylikleri

Harita 3.3 · XIII. yy sonlarında Anadolu beylikleri

ANADOLU'DA TÜRK BEYLİKLERİ VE OSMANLI'NIN KURULUŞU

26 Ağustos 1071 Malazgirt → Anadolu'nun siyasi yapısı değişti: Doğu Roma hâkimiyeti sarsıldı, **ilk Türk beylikleri** (Saltuklu, Danişmentli, Mengüceklî, Artuklu, Çaka) ve Türkiye Selçuklu Devleti kuruldu → Anadolu'nun **Türkleşmesi ve İslamlaşması**. Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla XIII. yüzyılda **ikinci beylikler** dönemi; bir beyliğin kurulduğu yer gelişmesini doğrudan etkiler.

Osmanlı Beyliği'nin konumu · GZFT: Güçlü yönler: Doğu Roma sınırında (gaza imkânı), Söğüt-Domaniç verimli yaylak-kışlak, diğer beyliklerle çatışmadan uzak · **Zayıf yönler:** küçük nüfus ve toprak, denize kıyısı yok · **Fırsatlar:** zayıflayan Doğu Roma, Balkanlar'daki karışıklık, Türkmen ve Ahi desteği, ticaret yolları · **Tehditler:** Doğu Roma tekfurları, komşu beylikler (Germiyan, Karesi), Moğol baskısı.

Harita 3.4 · Osman Bey Dönemi

OSMAN BEY DÖNEMİ

Osmanlı Beyliği Anadolu'nun kuzeybatısında **Söğüt ve çevresinde** kuruldu; **Doğu Roma sınırındaki** fetihlerle büyüdü, çevredeki kaleler ve yerleşim yerleri hâkimiyete girdi → devletin **temelleri** atıldı. Küçük bir beylik olmasına rağmen fetihler, izlenen politikalar ve **coğrafi konumun avantajları**yla kısa sürede geniş topraklara hâkim oldu.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Malazgirt Anadolu'nun siyasi yapısını nasıl değiştirdi?" · "Osmanlı'nın kurulduğu yerin sağladığı avantajlar?" → Doğu Roma sınırı, gaza, beyliklerden uzak. GZFT'de ifade verilip "güçlü yön mü fırsat mı?"

KAVRAMLAR

Cihan devleti: Dünya çapında güç ve etkiye sahip devlet.

Beylik: Bir beyin yönettiği küçük devlet.

Tekfur: Doğu Roma'nın yerel yöneticisi.

Uç beyliği: Sınır boyunda kurulan beylik.

Yaylak-kışlak: Yaz ve kış otlakları.

Ahi: Esnaf teşkilatı üyesi.

GZFT: Güçlü-zayıf yönler, fırsatlar, tehditler.

Söğüt: Osmanlı'nın kurulduğu yer (Bilecik).

7.3.1 TARİH BİLİNCİ VE OSMANLI'NIN POLİTİKALARI

Görsel 3.1 · Malazgirt Tarihî Millî Parkı (Muş)

Görsel 3.2 · Millî park alanı

TARİH BİLİNCİ VE MİLLÎ KİMLİK

Tarih bir milletin **ortak hafızasıdır**: ataların mücadelelerini, zaferlerini ve değerlerini anlamayı sağlar; gurur ve ders çıkarma millete bağlılığı artırır. **Millî kimlik** ortak değer, kültür, dil ve tarihten oluşur; sahip çıkmak: dili doğru kullanmak, millî bayramlara katılmak, **tarihî eserleri korumak**. Malazgirt Zaferi, milletin Anadolu'daki varlığını **tescilleyen** dönüm noktası; Alparslan: "Ya zafer kazanırım ya şehit olurum." Millî parkta hedef 400 bin ziyaretçi → tarihi **yaşayarak** öğrenmek.

CİHAN DEVLETİ ANLAYIŞI · BİLGİ KUTUSU

Tarih boyunca Türk devletlerinin hedefi. **İslamiyet'ten önce**: dünyada adalet ve düzeni sağlamak (**Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi**) · **İslamiyet'ten sonra**: buna **İslam'ı yayma** düşüncesi eklendi. Osmanlı bu anlayışı sürdürdü ve cihan hâkimiyetini hedefledi → devlet yönetiminde gaza-cihat, toplumda dinî-millî birlik.

Görsel 3.3 · Bey ve devlet görevlileri (temsili)

Görsel 3.4 · Osmanlı Beyliği (temsili)

Görsel 3.5 · Gaza ve cihat (temsili)

Görsel 3.6 · Mostar Köprüsü (Bosna Hersek)

POLİTİKA	AÇIKLAMA
Merkezî otorite	Devletin başındaki hükümdar geniş yetkiye sahipti; görevliler ve kurumlar kararları uygulayıp her bölgede düzeni korudu → devlet işleri düzenli yürüdü; Osmanlı kısa sürede büyüdü ve uzun yıllar ayakta kaldı. Katkıları: istikrar, hızlı karar, taht kavgalarının azalması, birlik.
Fetih (gaza-cihat)	Kuruluştaki İslam dünyasının sınırında " gaza "ya adanmış küçük beylik; Doğu Roma topraklarını adım adım aldı; 1517 Arap ülkelerinin fethiyle İslam dünyasının en güçlü devleti; Kanuni döneminde dünya gücü (inalcık). Planlı fetihler devlet politikası oldu; batı yönünde (zayıf Doğu Roma, Balkanlar) ilerleme; Türkmen ve Ahi desteği → askerî güç + düzen; toprak güvenliği, ticaret yollarının kontrolü, ekonomik kazanç.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Tarihini bilmek millî kimliğe nasıl katkı sağlar?" · "İslamiyet öncesi ve sonrası cihan hâkimiyeti anlayışındaki fark?" · "Merkezî otoritenin Osmanlı'ya katkıları?" · "Osmanlı fetihlerini neden batıya yoğunlaştırdı?"

KAVRAMLAR

Tarih bilinci: Geçmiş bilerek geleceğe sahip çıkma.

Mefkûre: Ülkü, ideal.

Gaza: Din uğruna yapılan savaş.

Fetih: Bir yerin savaşla alınması.

Balkanlar: Avrupa'nın güneydoğusu (Rumeli).

Millî kimlik: Milleti diğerlerinden ayıran ortak değerler.

Merkezî otorite: Yönetim gücünün tek merkezde toplanması.

Cihat: Din yolunda mücadele.

Türkmen: Müslüman Oğuz Türkü.

7.3.1 İSKÂN VE İSTİMALET POLİTİKALARI

İSKÂN POLİTİKASI

Fethedilen yerlerde **kalıcı hâkimiyet** kurmak ve düzeni sağlamak için Anadolu'dan getirilen **Türk-Müslüman topluluklar** yeni topraklara yerleştirildi → bölgenin Türkleşmesi ve İslamlaşması; cami, köprü, medrese, han ve yollar inşa edildi (Mostar Köprüsü). **Amaçları:** kalıcı hâkimiyet · konargöçerleri **yerleşik hayata** geçirmek · Türkleşme-İslamlaşma · bölge güvenliği · üretimi artırmak, ekonomiyi canlandırmak. Kaynak B: iskân yeni kasaba ve şehirler doğurdu; yerler iyi araştırılarak seçildi. **Uygulanmasıydı:** fethedilen yerler elde tutulamaz, isyanlar çıkar, güvenlik ve üretim sağlanamazdı. Türkmenler Osmanlı etrafında toplandı çünkü gaza imkânı, toprak, adalet ve düzen vardı.

Görsel 3.7 · İstimalet politikasında rol alan bir derviş (temsili)

İSTİMALET POLİTİKASI

Rumeli ve Balkanlar'da fethedilen yerlerde halkla **barış ve düzeni** sağlamayı amaçlayan politika; **gayrimüslim** halka ılımlı davranma, haklarına saygı, koruma. Fetih öncesi halkı yeni yönetime alıştırmak, fetih sonrası **adaletli ve anlayışlı** yönetim. **Amaçları:** huzur ve düzen · can, mal ve **inanç güvenliği**; farklı din ve kültürlerle saygı · imar, refah · yerel halkın **gönlünü kazanıp** devlete bağlılığı güçlendirmek.

Balkanlar'daki durum: farklı din ve milletler; çoğunluk Hristiyan ama **mezhep çatışmaları**; merkezî otorite yok, halk yerel yöneticilerin baskısı altında → istikrarsızlık Osmanlı'nın hızla ilerlemesini ve kalıcı düzen kurmasını kolaylaştırdı. **Derviş ve abdallar:** gayrimüslim halkın güvenini kazandı, Türk kültürünü ve İslam'ı tanıttı, huzur ortamı → devlete bağlılık.

Kaynak C · Saroz'un sözleri: Bursa'nın tesliminde tekfurun veziri Saroz: "Sizin devletiniz günden güne büyüdü... Ağır vergiler ve **adaletsizlik** altında ezildik... Köylerimiz size itaat etti, **rahat oldular**; biz de o rahatlığa heves ettik." → Osmanlı yönetimi **adaletli**, vergisi makul, halkı **huzurlu**; bu yüzden halk gönüllü olarak Osmanlı'yı tercih etti.

POLİTİKA	ÖZÜ	SONUCU
Fetih	Gaza-cihat anlayışıyla planlı toprak kazanma	Sınırların genişlemesi, ticaret yolları
İskân	Türk-Müslüman nüfusu yeni topraklara yerleştirme	Kalıcı hâkimiyet, Türkleşme, üretim
İstimalet	Gayrimüslim halka adalet ve hoşgörü	Halkın gönlünü kazanma, bağlılık, kolay fetih
Merkezî otorite	Güçlü hükümdar ve kurumlar	İstikrar, uzun ömür

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "İskân politikasının amaçları?" (kesin çıkar). "İstimalet nedir, kimlere uygulanmıştır?" → gayrimüslimler. "Saroz'un sözlerinden Osmanlı yönetimi hakkında hangi çıkarım yapılır?" → adalet. "Derviş ve abdalların rolü?" · Fetih/iskân/istimalet ayırt etme.

KAVRAMLAR

İskân: Nüfusu bir yere yerleştirme politikası.

İstimalet: Halkın gönlünü kazanma, hoşgörü politikası.

Rumeli: Osmanlı'nın Avrupa toprakları.

Abdal: Gezgın derviş.

İmar: Bayındır hâle getirme.

Konargöçer: Yaylak-kışlak arasında göç eden.

Gayrimüslim: Müslüman olmayan.

Derviş: Tarikat mensubu, halkı irşat eden kişi.

Mezhep: Din içindeki yorum kolu.

Vezir: Hükümdarın üst düzey yardımcısı.

İSTANBUL'UN FETHİ · NEDENLER VE HAZIRLIKLAR

7. SINIF

3. ÖĞRENME ALANI · ORTAK MİRASIMIZ

7.3.1 İSTANBUL'UN FETHİ · NEDENLER VE HAZIRLIKLAR

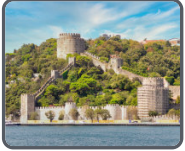
Harita 3.7 · Fethi öncesi Doğu Roma ve Osmanlı toprakları

II. MEHMET TAHTA ÇIKIYOR (1451)

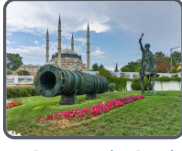
II. Murad'ın vefatıyla oğlu **II. Mehmed** tahta çıktı; II. Murad döneminde fetih için mali ve siyasi ortam hazırlanmıştı. Doğu Roma toprakları Osmanlı toprakları **arasında** kalıyordu → toprak bütünlüğünü bozuyor, Anadolu-Rumeli geçişini zorlaştırıyor, iç tehdit oluştuyordu.

Fatih'in münevver kişiliği: öğrenmeye meraklı; Arapça, Farsça, Yunanca, İtalyanca öğrendi; İstanbul'u bilim-kültür merkezi yapmak için **Sahn-ı Seman Medreseleri** (8 medrese, yükseköğretim); bilim insanlarını sarayında ağırladı; "**Avnî**" mahlasıyla şiir yazdı → farklı dil ve kültürleri bilmek yönetimde diplomasi, hoşgörü ve doğru karar sağlar.

NEDEN TÜRÜ	İSTANBUL'UN FETHİNİN NEDENLERİ
Siyasi	1. İstanbul, Anadolu ile Balkanlar arasındaki toprak bütünlüğüne engeldi · 3. Doğu Roma'nın Avrupa devletleriyle iş birliği sürekli tehditti · 4. Doğu Roma Anadolu beyliklerini Osmanlı'ya karşı kışkırtıyordu
Ekonomik	2. İpek Yolu gibi önemli ticaret yolları üzerinde bulunması
Dini	5. Hz. Muhammed'in (sav) fethi müjdeleyen hadisi : "İstanbul mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, o ordu ne güzel ordudur."

Rumeli Hisarı

Şahi topu (Urban)

Kuşatma kulesi

Osmanlı ordugâhı

Haliç'e gerilen zincir

Haçlı askerleri

OSMANLI'NIN HAZIRLIKLARI	DOĞU ROMA'NIN HAZIRLIKLARI
Denizden yardımı kesmek için Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı · düzenli, disiplinli kara ordusu · Macar Urban'a şahi topları, çok sayıda gemi · mancınık, kuşatma kuleleri, lağımçı birlikler · diplomatik antlaşmalarla sınır güvenliği · mühimmat-erzak; kara ve denizden eş zamanlı saldırı planı	Üç katmanlı surlar onarıldı, kapı ve kuleler güçlendirildi, hendekler temizlendi · Haliç girişine demir zincir · grejuva (Rum ateşi) stoku · Avrupa'dan yardım istendi ama az sayıda Haçlı askeri geldi · 8-9 bin kişilik kuvvet · yiyecek ve mühimmat stoku

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** Neden verilir "siyasi / ekonomik / dinî?" sınıflaması (kesin çıkar). "Rumeli Hisarı neden yaptırıldı?" → denizden yardımı kesmek. "Haliç'e zincir çekilmesi hangi amaçla?" → Osmanlı donanmasını engellemek. "Sahn-ı Seman nedir?" · Hangi tarafın önlemleri saldırı, hangisi savunma?

KAVRAMLAR

Jeopolitik: Coğrafi konumun siyasi önemi.

Sahn-ı Seman: Fatih'in kurduğu sekiz medrese.

Hadis: Hz. Muhammed'in sözü.

Lağımçı: Sur altına tünel kazın asker.

Mühimmat: Savaş malzemesi.

Münevver: Aydın, bilgili kişi.

Mahlas: Şairin takma adı.

Şahi: Fetihte kullanılan büyük top.

Grejuva: Suda yanan Rum ateşi.

Sur: Şehri çevreleyen savunma duvarı.

İSTANBUL'UN FETHİ · KUŞATMA VE SONUÇLAR

7. SINIF

3. ÖĞRENME ALANI · ORTAK MİRASIMIZ

7.3.1 İSTANBUL'UN FETHİ · KUŞATMA VE SONUÇLARI

Harita 3.8 · İstanbul kuşatması

KUŞATMA · 6 NİSAN – 29 MAYIS 1453 (53 GÜN)

Osmanlı ordusu **6 Nisan**'da surların önünde mevzilendi; İmparator **Konstantin** teslim çağrısını reddetti → surlar **top ateşiyle** dövüldü, savaş kuleleri; ilk saldırılar sonuçsuz. Donanma 9 Nisan'da Haliç zincirini aşamadı → moral düştü; hocası **Akşemsettin** manevi destek verdi.

II. Mehmed donanmanın bir kısmını Galata surları önünden **kızaklarla kaydırarak** bir gecede **karadan Haliç'e** indirtti → Haliç'te Osmanlı üstünlüğü, şehre yardım ulaşamadı. Teslim çağrısı yine reddedilince **29 Mayıs**'ta son büyük hücum → şehir fethedildi; II. Mehmed vezir ve komutanlarıyla İstanbul'a girdi.

Görsel 3.10 · Gemilerin karadan yürütülmesi

Görsel 3.11 · Son hücum

Görsel 3.12 · Fatih'in Topkapı'dan İstanbul'a girişi

Görsel 3.8 · Fatih Sultan Mehmed (Bellini)

TÜRK TARİHİ AÇISINDAN SONUÇLARI

II. Mehmed "**Fatih**" unvanını aldı · İstanbul **başkent** oldu → cihan devleti yolunda önemli adım · Osmanlı toprakları **birleşti**, güvenlik sağlandı · Balkan fetihleri güvenle sürdü · **İpek Yolu** Osmanlı kontrolüne geçti · İslam dünyasındaki saygınlık arttı

DÜNYA TARİHİ AÇISINDAN SONUÇLARI

Yaklaşık **1000 yıllık Doğu Roma** yıkıldı · Avrupa devletleri **yeni ticaret yolları** aramaya başladı (Coğrafi Keşifler) · büyük toprakların surları yıkması Avrupa'da **feodalitenin** zayıflamasına yol açtı · İstanbul'u terk eden bilim insanları İtalya'da **Rönesans**'ın başlamasında etkili oldu

KAYNAK Ç · FATİH'İN İSTANBUL'A GİRİŞİNDE İZLENEN POLİTİKA

Fatih Ayasofya'ya gidip şükür secdesi yaptı; toplanan patrik ve halka: "Bugünden itibaren ne hayatınız ne hürriyetiniz hususunda gazabımdan **korkmayınız**" dedi; askerin halka fenalık yapmamasını, aksine **ölümle cezalandırılacağını** emretti → **İstimalet** politikası (halkın can ve inanç güvenliği, hoşgörü) ve **merkezî otorite** (emirlerin kesin uygulanması). Örnek manşet: "Bir Çağ Kapandı, Bir Çağ Açıldı: İstanbul Türk'ün!"

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Gemilerin karadan yürütülmesi neyi sağladı?" · Sonuç verilip "Türk tarihi mi dünya tarihi açısından mı?" (Rönesans, feodalite → dünya). "Fetih kaç gün sürdü?" → 53. "Fatih'in Ayasofya'daki sözleri hangi politikayı yansıtır?" → istimalet.

KAVRAMLAR

Kuşatma: Bir yeri çevirerek teslim almaya çalışma.

Akşemsettin: Fatih'in hocası, manevi destek.

Feodalite: Orta Çağ Avrupa'sının derebeylik düzeni.

Coğrafi Keşifler: Yeni ticaret yolu ve kıta arayışları.

Manşet: Gazetenin büyük başlığı.

Mevzilenmek: Savaş için konum almak.

Kızak: Gemileri karada kaydırma düzeneği.

Rönesans: Avrupa'da bilim-sanatta yeniden doğuş.

Patrik: Ortodoks kilisesinin başı.

7.3.1 MISIR SEFERİ VE PREVEZE DENİZ ZAFERİ

Görsel 3.13 · Yavuz Sultan Selim

YAVUZ SULTAN SELİM VE MISIR SEFERİ (1516-1517)

1512'de tahta çıkan Yavuz önce **Safevi** tehdidine karşı **1514 Çaldıran**'ı kazandı → doğu sınırı güçlendi. Güneyde **Memlükler**: Mısır, Suriye, Hicaz'ı yönetiyor; Kahire'de **Abbasi halifesi** himayelerinde; Mekke-Medine kontrolünde; **Baharat Yolu** gelirleri → çıkar çatışması. **1515 Turnadağ** ile **Dulkadiroğulları**'na son verildi → Osmanlı'ya katılan son Anadolu beyliği. **1516 Mercidabık** (Suriye) ve **Sina Çölü** geçilerek **1517 Ridaniye** → Kahire'ye girildi, Memlük Devleti yıkıldı, Mısır Osmanlı'nın.

Harita 3.9 · Mısır Seferi (1516-1517)

1514 Çaldıran

Safevilere karşı zafer;
doğu sınırı güvende

1515 Turnadağ

Dulkadiroğulları'na son;
son Anadolu beyliği

1516 Mercidabık

Memlükler Suriye'de
yenildi

1517 Ridaniye

Sina Çölü geçildi; Memlük
Devleti yıkıldı, Mısır alındı

SİYASİ SONUÇLAR

Suriye, Filistin, Mısır, Sina ve Arap Yarımadası Osmanlı'ya katıldı; güney sınırı güvence altında · **Doğu Akdeniz'de hâkimiyet güçlendi** · Osmanlı padişahları **halife** unvanını taşımaya başladı → **İslam dünyasında etki**

DİNİ SONUÇLAR

Mekke ve Medine Osmanlı'ya katıldı → saygınlık · **Kutsal emanetler** (Hırka-i Saadet, Sakal-ı Şerif, Hz. Muhammed'in kılıcı ve mührü) İstanbul'a getirilip Topkapı Sarayı'nda koruma altına alındı

EKONOMİK SONUÇLAR

Baharat Yolu Osmanlı denetimine geçti · Doğu-Batı ticaretinde etki arttı · Mısır'ın vergileri ve verimli tarım alanları ekonomiyi güçlendirdi

Kaynak Ç · Çamurlu kaftan: Kahire-Şam yürüyüşünde âlim **Kemal Paşazâde**'nin atından sıçrayan çamur Yavuz'un kaftanına geldi; Yavuz: "Bir âlim atının ayağından sıçrayan çamur bana **şeref** verir. Öldüğümde bu kaftanı sandukamın üzerine koysunlar!" → Yavuz'un **âlimlere ve bilgiye verdiği değer**; vasiyeti yerine getirildi.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** Savaş-tarih-devlet eşleştirmesi (Çaldıran → Safevi; Mercidabık-Ridaniye → Memlük). "Mısır Seferi'nin dinî / ekonomik sonucu?" → halifelik, kutsal emanetler / Baharat Yolu. "Osmanlı'ya katılan son beylik?" → Dulkadiroğulları. "Yavuz'un çamurlu kaftanı neyi gösterir?" → âlimlere değer.

KAVRAMLAR

Safevi: İran'daki Türk devleti; Çaldıran'da yenildi.

Memlük: Mısır-Suriye'ye hâkim devlet (1250-1517).

KANUNİ DÖNEMİ VE PREVEZE

3. ÖĞRENME ALANI · ORTAK MİRASIMIZ

7. SINIF

7.3.1 KANUNİ DÖNEMİ VE PREVEZE DENİZ ZAFERİ

KANUNİ DÖNEMİ VE PREVEZE (27 EYLÜL 1538)

1520'de **I. Süleyman (Kanuni)** tahta geçti → Osmanlı'nın **en parlak** dönemi: doğu ve batıda zaferler (Belgrad, Mohaç, Rodos, Bağdat), Avrupa-Asya-Afrika'da geniş hâkimiyet. Fetihlerin kalıcılığı ve ticaret yolları için **denizlerde üstünlük**: donanma güçlendirildi, denizciler yetiştirildi. **Barbaros Hayreddin Paşa** Ege ve Akdeniz'deki başarılarıyla 1534'te **kaptanıderya** oldu. İspanya, Portekiz, Venedik ve Papalık'ın Haçlı donanması (**Andrea Doria**) ile Preveze'de karşılaştı: Barbaros donanmayı **hilal** şeklinde dizdi, **kadırgaların hızını** ve uzun menzilli topları kullandı → ağır Haçlı gemileri etkisiz; zafer, ganimet ve esir.

Sonuçları: Osmanlı denizlerde de güçlü · Akdeniz "**Türk gölü**" · deniz ticaret yolları güvende → ekonomi · 27 Eylül 1944'ten beri "**Preveze Deniz Zaferi ve Deniz Kuvvetleri Günü**".

Görsel 3.14 · Kanuni Sultan Süleyman

Görsel 3.15 · Preveze Deniz Zaferi

Harita 3.6 · Kanuni Dönemi'nde hâkimiyet ve nüfuz alanı (1520-1566)

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Preveze'de Barbaros'un taktiği ve neden başarılı oldu?" → hilal düzeni, hızlı kadırgalar, uzun menzilli top. "Preveze'nin sonuçları?" → Akdeniz Türk gölü. "27 Eylül hangi gün?" · "Kanuni Dönemi neden en parlak dönem?" · Haritada Osmanlı'nın üç kıtadaki toprakları.

KAVRAMLAR

Kaptanıderya: Osmanlı donanma komutanı.

Hilal düzeni: Donanmayı yay biçiminde dizme taktiği.

Haçlı donanması: Avrupa devletlerinin birleşik donanması.

Nüfuz alanı: Etki altındaki bölge.

Kadırga: Kürekli hızlı savaş gemisi.

Türk gölü: Akdeniz'in Osmanlı hâkimiyetine girmesi.

Ganimet: Savaşta ele geçirilen mal.

Papalık: Katolik Kilisesi'nin merkezi devleti.

TEST MİNİ TEST

5 soru • yeni nesil • önerilen süre 8 dakika

Doğru: ___ / 5

1 Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde kalıcı hâkimiyet kurmak amacıyla Anadolu'dan getirdiği Türk-Müslüman toplulukları yeni topraklara yerleştirmiştir.

Sözü edilen politika aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstimalet B) İskân
C) Merkezî otorite D) Gaza

2 Bursa'nın tesliminde Saroz, halkın Osmanlı yönetiminde "rahat olduğunu" ve ağır vergilerle adaletsizlikten kurtulduğunu söylemiştir.

Bu durum Osmanlı'nın hangi politikasının başarısını gösterir?

- A) Fetih B) İskân
C) İstimalet D) Denizcilik

3 • Doğu Roma'nın Anadolu beyliklerini Osmanlı'ya karşı kıskırtması • İstanbul'un Anadolu-Balkanlar toprak bütünlüğüne engel olması

Bu nedenler İstanbul'un Fethi'nin hangi tür nedenleridir?

- A) Dinî B) Ekonomik
C) Siyasi D) Kültürel

4 İstanbul'un Fethi'nin ardından şehri terk eden bilim insanlarının İtalya'da Rönesans'ın başlamasında etkili olması, fethin hangi açıdan sonucudur?

- A) Türk tarihi açısından B) Dünya tarihi açısından
C) Ekonomik açıdan D) Dinî açıdan

5 Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sonucunda Osmanlı padişahları halife unvanını taşımaya başlamış, kutsal emanetler İstanbul'a getirilmiştir.

Bu bilgiye göre Mısır Seferi'nin Osmanlı Devleti'ne sağladığı kazanım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akdeniz'in Türk gölü olması B) İslam dünyasındaki etki ve saygınlığın artması
C) Doğu Roma'nın yıkılması D) Anadolu beyliklerinin katılması

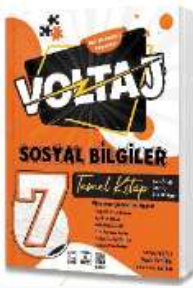
SORU	CEVAP	KISA ÇÖZÜM
1. Soru	B	Türk nüfusun yeni topraklara yerleştirilmesi iskân politikasıdır.
2. Soru	C	Halkın gönlünü adaletle kazanmak istimalettir.
3. Soru	C	Toprak bütünlüğü ve kıskırtma siyasi nedenlerdir.
4. Soru	B	Rönesans'a etki dünya tarihi açısından sonuçtur.
5. Soru	B	Halifelik ve kutsal emanetler İslam dünyasında saygınlık sağladı.

DAHA FAZLASI İÇİN OKUT!

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Kitap Tavsiyeleri

Yazılıdan 100 almaya hazır mısın? Bu sorularla kendini test ettin, şimdi sıra denemelerde ve bursluluk sınavlarında fark yaratmakta! **Voltaj Serisi** kitaplarıyla pratik yap, sınav maratonunda hep bir adım önde ol.

Sosyal Bilgiler Temel Kitap

- ✓ Konu özeti ve etkinlik.
- ✓ Video çözümlü.
- ✓ Akıllı tahta desteği.
- ✓ Müfredata %100 uyumlu.

36 Haftalık Fasikül

- ✓ Haftalık konu takibi.
- ✓ Yeni nesil sorular.
- ✓ Kazanım kavrama testleri.
- ✓ Pratik çek-kopar yapı.

Yeni Nesil Soru Bankası

- ✓ Beceri temelli sorular.
- ✓ Mantık muhakeme odaklı.
- ✓ Bölüm sonu denemeleri.
- ✓ Tamamı video çözümlü.

SOSYAL BİLGİLER DÜNYASI®

Bu metin ve doküman Muammer ASLAN tarafından "Sosyal Bilgiler Dünyası" için hazırlanmıştır.

www.sosyalbilgilerdunyasi.com